

Dosarul nr. 1ra-797/2022
1-21118633-01-1ra-25052022

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

13 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie,

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 martie 2022, în cauza penală în privința lui

Banda Ivan Mihail, XXXXX

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 09.08.2021– 16.11.2021;

Instanța de apel: 09.12.2021 – 02.03.2022;

Instanța de recurs: 25.05.2022– 13.12.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul central, din 16 noiembrie 2021, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală*, Banda Ivan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.287 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 600 unități convenționale, echivalent a 30 000 lei.

Acțiunea civilă cu titlu de prejudiciu nepatrimonial înaintată de partea vătămată Zaim Mihail în privința inculpatului, a fost admisă parțial și s-a dispus încasarea din contul lui Banda Ivan prejudiciul moral în sumă de 15 000 lei și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5 000 lei.

Acțiunea civilă cu titlu de prejudiciu patrimonial înaintată de partea vătămată Zaim Mihail în privința inculpatului în sumă de 9 650 lei a fost lăsată fără soluționare, dar acest fapt nu împiedică persoana care a inițiat acțiunea civilă de a o intenta în ordinea procedurii civile.

S-a încasat de la inculpat în contul statului suma de 768 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat *în fapt* că, Banda Ivan, având scopul încălcării a ordinii publice, demonstrând un comportament agresiv, pe 01 iulie 2021, aproximativ la ora 20:44, fiind în stare de ebrietate, având concentrația vaporilor de alcool în aer expirat 0,25 mg/1, din intenții huliganice, manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, încălcând ordinea publică, aflându-se în apropierea magazinului pentru construcție amplasat în mun. Edineț pe str.31 august 42, conform art.131 lit. b) Cod penal (fapta săvârșită în public, în orice alt loc accesibil publicului dacă în momentul săvârșirii faptei erau de față două sau mai multe persoane), a inițiat un conflict cu Zaim Mihail, conducătorul automobilului de model „Skoda-Fabia” cu n/î XXXXX, căruia i-a

aplicat mai multe lovituri cu pumnii în regiunea feței.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. XXXXX din 21 iulie 2021, la Zaim Mihail s-au constatat existența echimozelor la cap, față, gât, antebrațul drept, excoriații la mâini, comoție cerebrală, fractura închisă a oaselor nazale, care se califică ca vătămare corporală ușoară cu dereglare a sănătății de scurtă durată.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanța a reținut *în drept*, că faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive a infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(1) Cod penal - *huliganism, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite cu aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită*,

3. Avocatul Martin Vasile, în numele inculpatului, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia ca fiind neîntemeiată în partea pedepsei aplicate și să-i fie aplicată pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

De asemenea, a solicitat a fi micșorată suma prejudiciului moral de la 15 000 lei la 3 000 lei pe care inculpatul este de acord să o achite.

În motivarea apelului, avocatul a indicat că, la începutul ședinței de examinare a cauzei penale, inculpatul a depus cerere prin care a solicitat examinarea cauzei penale în temeiul art.364¹ Cod de procedura penală, fiind de acord cu învinuirea adusă lui și nu au pus la îndoială calificarea acțiunilor lui.

La fel, sancțiunea art.287 alin.(1) Cod penal prevede pedeapsa cu amendă în mărime de la 550 la 1 050 unități convenționale. Limita minimă este de 550 unități convenționale din care instanța de fond urma să scadă o pătrime egală cu 137,5 unități convenționale, astfel instanța urma să-i aplice o pedeapsă în mărime de 412,5 unități convenționale, echivalent a 20 625 lei, diferența de sumă între cea aplicată și care urma să fie aplicată după opinia apărării fiind esențială pentru inculpat.

Într-o altă ordie de idei, avocatul a menționat că, în dezbaterile judiciare a solicitat instanței de fond aplicarea pedepsei inculpatului sub forma de muncă neremunerată în folosul comunității, ținând cont și de faptul că deja al treilea an consecutiv la apelul primarului, comunitatea de romi din Edineț participă la curățarea frunzelor care cad din copaci de pe strada principală a orașului.

Totodată, inculpatul este sănătos fizic, apt de muncă și ar fi de folos comunității în cazul când se acceptă solicitarea privind aplicarea pedepsei sub forma de muncă neremunerată în folosul comunității.

Cât privește prejudiciul moral în sumă de 15 000 lei, încasată în beneficiul părții vătămate, apărarea o consideră neîntemeiată și exagerată, deoarece instanța nu a ținut cont de faptul că partea vătămată a fost inițiatorul conflictului care a avut loc pe 01 iulie 2021 în ziua de naștere a inculpatului, de faptul că partea vătămată mergând cu mașina pe lângă inculpatul care mergea cu alte persoane pe strada 31 august din mun. Edineț, după ce a trecut de ei la vreo 10 metri, nu i-a fost greu a dat mașina înapoi, s-a oprit, s-a coborât din ea cu o bătă în mână și a început a-i lovi cu ea pe romi.

Mai mult, inculpatul a prezentat organului de urmărire penală concluzia medicului legist precum că, lui de asemenea i-au fost cauzate leziuni corporale și dureri fizice, însă aceste circumstanțe nu au fost luate în considerare la adoptarea soluției pe caz.

În cadrul ședinței de apel, avocatul a susținut admiterea apelului depus, însă din alte motive, în legătură cu intervenirea Legii privind amnistia, considerând că inculpatul întrunește toate condițiile și respectiv în privința lui pot fi aplicate prevederile Legii menționate supra.

3.1. Inculpatul a depus o cerere prin care a solicitat aplicarea în privința sa a Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a

de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 martie 2022, a fost admis apelul declarat de avocatul Martin Vasile, în numele inculpatului, casată parțial sentința, inclusiv din alte motive decât cele invocate, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

S-a încetat procesul penal în privința lui Banda Ivan în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(1) Cod penal, în baza art.2 alin.(1), (3) al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, cu eliberarea de executarea pedepsei penale.

În rest se mențin dispozițiile instanței de fond.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a menționat că, în situația stabilită pe caz privind comiterea de către Banda Ivan a infracțiunii privind huliganismul, ținând cont de prevederile legale, nu sunt careva interdicții în vederea aplicării actului de amnistie.

5. Procurorul în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, contestă cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea parțială a acesteia în partea ce ține de încetarea procesului penal în legătură cu aplicarea actului de amnistie și trimiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea cerințelor sale invocă precum că, decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar ce ține de încetarea procesului penal în baza art.2 alin.(1), (3) al Legii cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, nr.243 din 24 decembrie 2021 o consideră a fi ilegală și neîntemeiată.

În opinia procurorului, instanța de apel corect a concluzionat faptul că inculpatului îi pot fi aplicate prevederile Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia, corect a reținut vinovăția inculpatului în baza art.287 alin.(1) Cod penal, însă incorect a încetat procesul penal.

Astfel, constată procurorul că, luând în considerare că o hotărâre judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei, amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art.389 alin.(4) pct. 2) Cod procedură penală, pe caz, urmând a fi adoptată o hotărâre de condamnare cu liberarea, reducerea ori comutarea pedepselor penale.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia că recursul ordinar declarat de procuror urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Reieșind din temeiurile de drept ale recursului ordinar declarat, se reține că titularul invocă incidența cazului de casare prevăzute la pct. 6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanțelor de fond și de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de aceste instanțe, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Colegiul penal lărgit menționează că, la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art.394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art.385 și art.397 Cod de procedură penală.

Potrivit art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.

De asemenea, potrivit art.417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă printre altele și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit atestă că, criticând decizia instanței de apel, recurs a declarat procurorul care solicită admiterea acestuia și casarea parțială a deciziei.

La caz, se constată că, ulterior adoptării sentinței, la data de 10 decembrie 2021 a intervenit Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, fapt ce condiționează, în lipsa restricțiilor la caz, aplicarea acesteia în privința inculpatului.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit consideră că, soluția instanței de apel de încetare a procesului penal în temeiul art.2 al Legii privind amnistia, este neîntemeiată, la adoptarea căreia nu s-a ținut cont de următoarele.

Potrivit art.413 alin.(1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art.415 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

Conform art.art.1 alin.(1), 7 alin.(1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale.

În conformitate cu art.107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Potrivit art.275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia.

Conform art.285 alin.(2) și (7) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art.275 pct. 4)–9) din prezentul cod.

Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

În corespundere cu art.1 alin.(4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Potrivit art.2 alin.(1) și (4) din Legea nr. 243, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei.

Ținând cont de faptul că, solicitarea de aplicare a actului de amnistie a intervenit la faza de judecare a apelului, instanța urma să adopte o hotărâre în conformitate cu prevederile art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit căreia se adoptă o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul

amnistiei conform art.107 Cod penal, deoarece adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal conform art.391 Cod de procedură penală, este posibilă doar la faza punerii pe rol a cauzei (art.345 Cod de procedură penală coroborat cu art.350 Cod de procedură penală), iar în celelalte cazuri, hotărârea se adoptă în baza art.art.389-390 Cod de procedură penală.

Legiuitorul în prevederile art.391 Cod de procedură penală, nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, ca de altfel și al prescripției.

Deci, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art.391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art.art.332 alin.(5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau a deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate, în condițiile prescrise la art.art.389, 394 alin.(1), (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art.394 alin.(4), 396 Cod de procedură penală, adică proprii unei sentințe de încetare.

Prin urmare, deși instanța de apel întemeiat a stabilit că prima instanță a constatat că prin acțiunile sale, inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.287 alin.(1) Cod penal și corect a aplicat prevederile art.2 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia din motivele expuse în aceasta, însă, neîntemeiat a dispus - încetarea procesul penal pe învinuirea înaintată în privința lui Banda Ivan în baza art.287 alin.(1) Cod penal, în baza art.2 alin.(1), (3) al Legii nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, astfel încetând procesul, contrar prevederilor art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse, instanța de recurs apreciază ca fiind neîntemeiate concluziile instanței de apel de încetare a procesului penal, deoarece se atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar până la începerea cercetării judecătorești, când inculpatul consimte (art.art.350 alin.(1), 332 alin.(1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, în cazul în care procedura continuă în mod obișnuit instanțele de fond (art.332 alin.(5) Cod de procedură penală) și de apel (art.art.413 alin.(1), 415 alin.(1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv- cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei.

Colegiul penal lărgit consideră întemeiate argumentele invocate în recursul declarat de procuror și constată că, concluziile instanței de apel de încetare a procesului penal, sunt neîntemeiate, iar prin pronunțarea unei noi hotărâri nu se va agrava situația inculpatului, care prin hotărârile instanțelor de fond a fost recunoscut vinovat, la caz, urmând doar a fi dispusă liberarea de pedeapsa stabilită prin sentință, în baza articolului căruia a fost condamnat de instanțele inferioare, motiv din care recursul urmează a fi admis.

Așadar, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art.436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererile de apel și în

măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile ordinare declarate, nominalizate în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 martie 2022, în cauza penală în privința inculpatului *Banda Ivan XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral pe 02 februarie 2023.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie